

LELJA DOBRONIĆ (ZAGREB, 19. IV. 1920. – 19. XII. 2006.)

Djelatni put Lelje Dobronić obilježen je brojnim i trajno vrijednim historiografskim djelima, koja čine njeno ime neumrlim. Mnogima od nas – njenim suvremenicima – bila je uzor svojim solidnim obrazovanjem i vazda živom intelektualnom znatiželjom, svojom stvaralačkom inventivnošću, istraživačkom upornošću, spisateljskom vrsnoćom i neiscrpnom radnom energijom, a uz to i svojom skromnošću, samozatajnošću, uljudnošću i kolegijalnom korektnošću.

Izdanak je snažnih obiteljskih korijena i po očevoj i po majčinoj liniji. Otac joj Antun Dobronić slavni je skladatelj, autor mnoštva glazbenih ostvarenja, poznat i kao vrlo uspješan pedagog. Majka joj Jerka, nastavnica glasovira u Glazbenoj školi Hrvatskog glazbenog zavoda, kći je Petra Markovića, uglednog profesora, pisca i direktora zagrebačke donjogradske gimnazije, te sestra književnice Zdenke Marković i matematičara, sveučilišnog profesora i akademika Željka Markovića.

Još u svojim ranim (djetinjским i mladenačkim) danima Lelja Dobronić je upoznala niz ličnosti iz zagrebačkog glazbenog, književnog, likovnoumjetničkog, znanstvenog i kazališnog života, diveći se njihovim talentima, njihovom obuzetošću poslom i rezultatima njihova rada. U sjećanju joj je najviše ostao književnik Vladimir Nazor. Kad se obitelj Dobronić preselila iz Visoke ulice 16 na Josipovac, u neposrednoj blizini njena novog stana bilo je Dječje sirotište, u kojemu je Nazor obnašao dužnost ravnatelja. Kako su se Antun Dobronić i Nazor poznavali i prijateljevali od svoje mladosti, njihovo druženje na Josipovcu bilo je češće nego ikad dotada. Na Nazorov rođendan, 30. svibnja, cijela obitelj Dobronić (otac Antun, majka Jerka i djeca: Lelja, Rajka i Draško) odlazili bi u susjedno Dječje sirotište da čestitaju Nazoru rođendan i da mu poželeva sve najbolje i daljnjem životu i radu.

Svo svoje školsko obrazovanje (u osnovnoj školi, klasičnoj gimnaziji i na Filozofskom fakultetu) Lelja Dobronić je stekla u svom rodnom gradu. Na ovdašnjem Filozofskom fakultetu sudirala je povijest umjetnosti i kulture, arheologiju i povijest. Već kao studentica bila je zapažena po svojem izuzetno marljivom i redovitom ispunjavanju studentskih dužnosti, kao i svojim izrazitim sklonostima prema znanstvenom radu. Njeni seminarski radovi i diskusijska aktivnost u seminarima pokazivali su da ona krajnje studiozno ulazi u bit pitanja koja su bila predmet razmatranja, te da znanstveno misli i rasuđuje. Odmah po završetku studija prionula je izradi svoje doktorske disertacije: *Umjetnost kovanog željeza u sjevernoj Hrvatskoj*, kojom je doktorirala 1946. (dakle, u 26. godini svoga života!).

Čitav svoj službenički radni vijek provela je u Zagrebu i to najprije kao kustosica Gradske gipsoteke (1944. – 1948.), zatim kao kustosica Muzeja grada Zagreba (1948. – 1962.), potom kao znanstvena suradnica Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture i Muzejskog dokumentacijskog centra (1962. – 1966.) i, na kraju, kao ravnateljica Povijesnog muzeja Hrvatske od 1967. do odlaska u mirovinu 1980. Osim najviših stručnih zvanja, stekla je ona, postupno, i sva znanstvena zvanja: znanstveni suradnik (od 1962.), viši znanstveni suradnik (od 1967.) i znanstveni savjetnik (od 1973.).

Kao znanstvena djelatnica bavila se poviješću Zagreba i Zagrebačke biskupije, povijesnom topografijom, poviješću nestalih srednjovjekovnih redovničkih zajednica, poviješću pojedinih mjesta, *poviješću školstva* i javnom djelatnošću niza istaknutih ličnosti iz daljnje i bliže prošlosti (kako onih iz redova domaćeg, hrvatskog stanovništva, tako i onih iz drugih zemalja, koje su djelovale u Hrvatskoj). Autorica je ovih knjiga: *Zagrebački graditelj Janko Jambrišak* (1959.), *Stare numeracije kuća u Zagrebu* (1959.), *Stari planovi Zagreba* (1961.), *Zaboravljeni zagrebački graditelji* (1962.), *Zagrebački arhitekti Hönigsberg i Deutsch* (1965.), *Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba* (1971.), *Dvorac Golubovec* (1972.), *Palača Povijesnog muzeja Hrvatske* (1972.), *Zagreb. Povijesne i umjetničke znamenitosti* (1974.), *Po starom Moravču* (1979.), *Graditelji i izgradnja Zagreba u doba historijskih stilova* (1983.), *Viteški redovi u Hrvatskoj* (1984.), *Zagrebački Kaptol i Gornji grad nekad i danas* (1986.), *Bedenica. Župa Svih svetih* (1987.), *Zagrebačka biskupska tvrđa* (1988.), *Biskupijski i kaptolski Zagreb* (1991.), *Slobodni i kraljevski grad Zagreb* (1992.), *Renesansa u Zagrebu* (1994.), *Iz prošlosti Glogovice* (1999.), *Antun Dobronić* (2000.), *Splet sudbina* (2000.), *Petar Marković* (2002.), *Templari i ivanovci u Hrvatskoj* (2002.), *Stari "vijenac" sela oko Zagreba* (2003.), *Zagrebačka akademija 1633. – 1874.* (2004.), *Klasična gimnazija u Zagrebu od 1607. do danas* (2004.).

Posebno je značajan doprinos Lelje Dobronić i u priređivanju i objavljivanju *povijesnih izvora*. Tako je npr. uspješno nastavila znamenitu Tkalčićevu seriju: *Monumenta historica civitatis Zagrabiae* (*Povijesni spomenici grada Zagreba*), priredivši i objavivši 1949. knjigu 18. (zajedno s Emilijem Laszowskim), te – samostalno – knjige 19. (1953.), 20. (1971.), 21. (1975.) i 22. (1992.).

Suradivala je i u *Radu JAZU*, u kojemu je objavila dvije vrlo zapažene monografije: *Topografija zemljišnih posjeda zagrebačkog biskupa prema ispravi kralja Emerika iz 1201. godine* (u sv. 283/1951.) i *Topografija zemljišnih posjeda zagrebačkog kaptola prema izvorima XIII. i XIV. stoljeća* (u sv. 286/1952.). Suradivala je i u nizu drugih časopisa (od kojih navodim samo neke: *Arhitektura*, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, *Čovjek i prostor*, *Peristil*, *Hortikultura*, *Croatia Christiana periodica...*), kao i u nizu zbornika (*Zbornik za život i običaje Južnih Slavena*, *Tkalčićev zbornik*, *Iz starog i novog Zagreba*, *Senjski zbornik*, *Podravski zbornik*, *Virovitički zbornik...*), u kojima je objavila mnoštvo članaka i rasprava, nastalih na temelju njezinih izvornih znanstvenih istraživanja.

U znanstvenom opusu Lelje Dobronić važno mjesto zauzimaju i njeni prinosi povijesti hrvatskoga školstva. Ti su prinosi indirektni i direktni. Kad je istraživala život i rad zaslužnih graditelja (Felbingera, Kleina, Jambrišaka, Plochbergera, Hönigsberga,

Duetscha, Bolléa i dr.), ona je – indirektno – predočavala i način stjecanja njihova općeg i stručnog obrazovanja, kao i njihove obrazovne utjecaje na mlađe graditelje, koji su ih slijedili. Isto tako, kad je pisala o svom djedu Petru Markoviću ili o svom ocu Antunu Dobroniću, ona je – također indirektno – ocrtvala i školske prilike u kojima su se oni intelektualno formirali, kao i školske prilike u kojima su potom i sami djelovali kao poučavatelji i odgajatelji mladeži. Direktni njezini prinosi povijesti hrvatskoga školstva očitovani su dvjema izuzetno vrijednim knjigama: jednom, koja sadrži organizaciju, djelovanje i ulogu zagrebačke Klasične gimnazije (1607. – 2004.) i drugom, koja sadrži organizaciju, djelovanje i značenje visokoškolske nastave u Zagrebu (1633. – 1874.). Važnost je ovih njezinih prinosa povijesti školstva dvojaka: *prvo*, što oni detektiraju izvore, donose mnoštvo izvornih podataka i bitno proširuju dosadašnje spoznaje, i *drugo*, što oni mogu poslužiti i kao ogledni primjer kako treba istraživati takvu tematiku i kako ju spisateljski najprikladnije prezentirati.

Kao supruga sveučilišnog profesora filozofije Pavla Vuk-Pavlovića, Lelja Dobronić se s pravom ponosila raznolikim i plodnim rezultatima njegova rada. Među njegovim brojnim člancima, raspravama i knjigama s temama iz područja etike, spoznajne teorije i estetike, ističu se i njegovi radovi koji sadrže pedagoške analize i pedagoške prosudbe (među kojima mu je najpoznatije djelo *Ličnost i odgoj*). S pravom se ona ponosila i svojim sinom Stanimirom Vuk-Pavlovićem (rođenim 1949.), koji je, kao znanstvenik, djelujući u inozemstvu, stekao i stječe sve širu međunarodnu reputaciju.

Među osobito tužnim trenucima u životu Lelje Dobronić bili su trajni rastanci s njoj veoma dragim osobama: majkom Jerkom (umrlom 1953.), ocem Antunom (umrlim 1955.), mužem Pavlom (umrlim 1976.) i bratom Draškom (umrlim 1984.)

Za svoj znanstveni rad dobila je i ugledna javna priznanja, od kojih posebno navodimo *Nagradu Grada Zagreba* (1969.) i *Nagradu Hrvatskog muzejskog društva "Pavao Ritter Vitezović"* za životno djelo (1987.). S obzirom na njene velike znanstvene zasluge, postignute dugogodišnjim bavljenjem prošlošću Zagreba, možemo očekivati, i s pravom očekujemo, da joj se i posmrtno iskaže još jedno dolično priznanje: da jedna ulica u Zagrebu nosi njezino ime.

Ivo Perić